

PILOT PROJEKT INTERAKTIVNIH RADIONICA ZA GRAĐANE

MALI BANKOVNI RJEČNIK

ADMINISTRATIVNA ZABRANA je izjava kojom korisnik kredita daje suglasnost za zapljenu cijelog iznosa anuiteta radi naplate tražbine vjerovnika. Riječ je o zapljene dijela plaće korisnika kredita i isplati izravno vjerovniku. Izjava o zapljene plaće je ovjerena od strane javnog bilježnika. Takva isprava ima pravni učinak rješenja o ovrsi.

ANUITET je iznos kojim se otplaćuje kredit ili zajam u određenom vremenskom razdoblju. Anuitet predstavlja utvrđeni iznos koji se otplaćuje postupno prema amortizacijskom planu. U anuitet je uključen i dio duga i pripadajuće kamate, a određuje se tako da po dospjeću dug bude u potpunosti isplaćen.

BONITET izraz izveden iz latinske riječi bonus, dobar, valjan, kvalitetan i sl. U poslovnoj praksi predstavlja skup pozitivnih vrijednosti nekog subjekta koje ga čine dobrim i sigurnim. Koristi se kada se izražava vrijednost, poslovnu i kreditnu pouzdanost. Procjenom boniteta partnera odlučuje se o prihvaćanju posla, preko uočenog rizika.

Vidi: "kreditna sposobnost", "Kredit", "Kreditna kartica", "HROK"

Informacije o bonitetu izdaju se u dva oblika:

- **BON 1** sadrži opće podatke o poslovnom subjektu, podatke i pokazatelje o poslovanju u protekle dvije godine, kretanje broja zaposlenih i njihove prosječne plaće, stanje novčanih sredstava tijekom protekle godine, informaciju o tome je li na dan izdavanja obrasca BON1 račun bio blokiran ili nije, rang tvrtke u podrazredu tj. u odnosnoj djelatnosti, objašnjenja navedenih pokazatelja.
- **BON 2** je informacija temeljem podataka poslovnih banaka, a obuhvaća sljedeće podatke: opće podatke o poslovnom subjektu, stanje sredstava na računu, ukupan iznos primitaka u korist računa u prethodnih 30 dana, prosječno stanje sredstava na računu u prethodnih 30 dana, iznos odobrenog okvirnog kredita, iznos evidentiranih nepodmirenih obveza, broj dana neprekidne blokade računa, broj dana blokade računa u proteklih 6 mjeseci.

BROKER je osoba koju je Komisija za vrijednosne papire ovlastila za trgovinu vrijednosnim papirima. Radi u brokerskim kućama ili bankama (društvima ovlaštenim za poslovanje vrijednosnim papirima). Broker kupuje i prodaje vrijednosne papire na temelju naloga klijenta i za tu uslugu zaračunava određenu proviziju.

BURZA VRIJEDNOSNIH PAPIRA je organizirano tržište vrijednosnica, gdje se susreću kupci, posrednici i prodavatelji vrijednosnih papira. Na domaćim burzama se trguje državnim i korporacijskim obveznicama, dionicama i komercijalnim zapisima. Trgovanje ovim vrijednosnim papirima je organizirano u skladu s pravilima burze i državnom regulacijom. Cijena vrijednosnih papira se formira suprotstavljanjem ponude i potražnje. Trgovanje se obavlja isključivo između članova burze. Najvažnija burza u SAD-u je burza u New Yorku, a među najvažnijim europskim burzama su Londonska i Frankfurtška. U Hrvatskoj postoje dvije burze, u Zagrebu i Varaždinu.

ČEK (vezan uz tekući račun fizičke osobe) je vrijednosni papir izdan u formi propisanoj zakonom kojim vlasnik čeka (trasant) nalaže banci (trasatu) isplatu novčane svote imaocu čeka (remitentu). Omogućuje bezgotovinsku kupovinu, a isti će na datum dospjeća teretiti sredstva na tekućem računu izdavatelja čeka.

Vidi: "tekući račun".

DEPONENT u bankarskom smislu je osoba koja na čuvanje predaje novčana sredstva banci. Poslovni odnos između banke i deponenta regulira se ugovorom o deponiranju.

Vidi: "depozit", "ugovor o novčanom depozitu".

DEPOZIT je novac koji deponent polaže u banku, sa ili bez namjene, a banka mu se obvezuje vratiti taj novac uvećan za ugovorenu kamatu u određenom roku i uz određene uvjete.

Vlasnicima depozita isplaćuje se tzv. pasivna kamata. Depoziti se najčešće dijele na **a vista** odnosno **depoziti po viđenju** koji se isplaćuju vlasniku na njihov prvi poziv i **ročne depozite (oročenja)** koji imaju utvrđen rok dospjeća i do tada u pravilu deponent ne može njima raspolagati. **Devizni depozit** je depozit koji je položen u banku i koji predstavlja obvezu banke u stranoj valuti.

Vidi: "deponent", "ugovor o novčanom depozitu".

DEVIZNA KARTICA je debitna kartica vezana uz **devizni račun** što znači da karticom možete vršiti gotovinska i bezgotovinska plaćanja uz mogućnost korištenja bankomata i EFT-POS uređaja.

DEVIZNI RAČUN je račun na kojem se vode devizna sredstva klijenta na osnovi ugovora koji je sklopljen između klijenta i banke.

DOPUŠTENO PREKORAČENJE (okvirni kredit) je korištenje kratkoročnih kredita koje banke odobravaju svojim komitentima. To znači da kreditno sposobna osoba može automatski koristiti određene iznose novčanih sredstava iznad razine svojih depozita do određenog iznosa. »esto su u upotrebi po tekućem računu, a popularno se naziva i "dopušteni minus". Vidjeti i pojam "tekući račun", "žiro račun", "kartice" ▶ "debitne kartice".

NEDOZVOLJENO PREKORAČENJE PO TEKUĆEM RAČUNU smatra se korištenje sredstava iznad stvarnog pokrića sredstava po računu, odnosno korištenje sredstava na tekućem računu iznad odobrenog iznosa okvirnog kredita (npr. dozvoljenog prekoračenja i sl.) te korištenje sredstava poslije odobrenog roka korištenja kredita.

DOSPIJEĆE je dan kada kredit, odnosno rata kredita, zajmovni vrijednosni papir ili kakva druga obveza dospijevaju i trebaju biti isplaćeni.

Vidi: "kredit".

DIONICA je vrijednosni papir koji predstavlja pravo vlasništva u nekom dioničkom društvu. Vlasnik dionice tj. dioničar ima pravo na postotni udio svega što dioničko društvo posjeduje, među ostalim i pravo na dobitak dioničkog društva. Dionička društva svojim dioničarima obično plaćaju dividendu iz neto dobiti društva te vrlo često s rastom dobiti poduzeća raste i vrijednost dionice. Postoje obične tj. redovna i povlaštene dionice. Redovne uglavnom nose pravo glasa na skupštini i druga prava (pravo na udio u poslovnom rezultatu, u likvidacijskoj masi), dok povlaštene imaju uglavnom prioritet u isplati dividende, a ponekad i u utvrđeno postotku isplate. Cijenu na tržištu dionica određuje ponuda i potražnja, a one se mogu kupiti ili prodati na burzama vrijednosnih papira. Dionice su dugoročni tržišni vrijednosni papir bez unaprijed utvrđenog dospjeća odnosno povrata uloženog iznosa.

Vidi: "dionički indeks", "vrijednosnice".

DIONIČKI INDEKS i njegovo kretanje je pokazatelj ponašanja određenog tržišta dionica. U indeksu se nalaze najreprezentativnije dionice pojedinog tržišta. ©to je tvrtka važnija za određeno tržište to ona ima veću težinu u indeksu. ©to pojedina tvrtka ima veću težinu u indeksu to kretanje cijene te tvrtke ima veći utjecaj na kretanje pojedinog indeksa. Dionički indeks se najčešće upotrebljava za mjerenje uspješnosti određenog investitora i njegovog skupa dionica. Npr. ako je indeks hrvatskih dionica tijekom jednog kvartala rastao 10%, a Vi ste kao investitor na tom istom tržištu u istom razdoblju povećali vrijednost svojih dionica za 15%, vi ste tada bili uspješniji od tržišta tj. pobijedili ste tržište za točno određen postotak. Indeks omogućuje takvu usporedbu.

Vidi: "broker", "burza", "investicijski fondovi".

DIVIDENDA je dobit dioničkog društva isplaćena dioničarima. Općenito, bilo koji iznos poslovnog rezultata ili kapitalnog dobitka od emisije dionica iznad nominalne vrijednosti koji se dijeli ili distribuira među vlasnicima dionica.

EFEKTIVA je novac koji je materijalno reprezentiran u obliku novčanica i kovanog novca. To je bankarski izraz za gotov novac.

EFEKTIVNA KAMATNA STOPA (EKS) je kamatna stopa koja prikazuje koliko kredit klijenta stvarno košta, odnosno kolika je ukupna cijena kredita. Na visinu efektivne kamatne stope utječe osim redovne kamatne stope i visina naknada koje klijent plaća banci prilikom odobrenja kredita, dužina otplate kredita, visina eventualno potrebnog garantnog depozita ili udjela itd. Način izračuna EKS-a je jedinstven za sve banke, a propisala ga je Hrvatska narodna banka. EKS može se odnositi i na štednju gdje prikazuje kolika je stvarna kamatna stopa na uloženi depozit, a sastoji se od obične kamatne stope i premijske. Vidi: "kamatna stopa" i "realna godišnja kamatna stopa".

EFT POS (Electronic Fund Transfer Point Of Sale) je terminal na prodajnom mjestu namijenjen bezgotovinskom plaćanju pomoću kojeg se transakcije provode elektroničkim putem. Najčešće ga nalazimo u trgovinama, na benzinskim crpkama, restoranima i sl., a služi za plaćanje karticama.

Vidi: "kartice", "PIN".

FIDUCIJ – vidi "Hipoteka", "Hipoteka i fiducija".

FIDUCIJARNI PRIJENOS VLASNIŠTVA je prijenos vlasništva, ali samo u svrhu osiguranja plaćanja tražbine iz ugovora. Fiducijarni dužnik (korisnik kredita ili neka treća osoba) prenosi u korist vjerovnika (banke) nekretninu ili pokretninu. Ovrhu provodi javni bilježnik koji je solemnizirao ugovor o kreditu, što za Banku znači kraći put do naplate duga.

GOTOVINA – vidi "efektiva".

HIPOTEKA je založno pravo na nekretninama temeljem kojeg može založni vjerovnik (banka) tražiti namirenje svoga potraživanja iz vrijednosti nekretnine u slučaju da mu dužnik (kreditoprimac) ne isplati dospjelo potraživanje.

HIPOTEKA i FIDUCIJA su instrumenti osiguranja naplate putem kojih banka u slučaju neredovite otplate kredita može zaplijeniti imovinu klijenta kako bi naplatila svoja potraživanja. Fiducijarnim prijenosom prava vlasništva, pravo vlasništva na imovini klijenta prenosi se na banku, a kod založnog prava, odnosno hipoteke, imovina se banci daje u zalog. Osnovna razlika između hipoteke i fiducije je u tome što kod hipoteke klijent zadržava vlasništvo nad imovinom, dok se kod fiducije, pravo vlasništva odmah prenosi na banku. I zalog i pravo vlasništva traju do konačne otplate kredita.

HROK (HRVATSKI REGISTAR OBVEZA PO KREDITIMA) je, kao što i sama riječ govori, registar, odnosno baza podataka o kreditnim zaduženjima i pripadajućim instrumentima osiguranja klijenata (za sada fizičkih osoba) poslovnih banaka..
Vidi: “kredit”, “kreditna sposobnost”.

IBAN – MEĐUNARODNI BROJ BANKOVNOG RAČUNA (INTERNATIONAL BANK ACCOUNT NUMBER). Sastavljen je od maksimalno 34 alfanumerička znaka koji precizno identificiraju državu, banku te klijentov račun u banci. Takvo određenje računa omogućuje automatsko procesuiranje i obradu naloga do računa korisnika.

INSTRUMENTI OSIGURANJA KREDITA su sredstva naplate potraživanja koja banci stoje na raspolaganju u slučaju kada klijent prestane otplaćivati kredit ili ga otplaćuje neredovito. Najčešći instrumenti osiguranja su: suglasnost o zapljeni plaće – administrativna zabrana, zadužnica odnosno suglasnost o zapljeni sredstava na računima, hipoteka, mjenica, jamci te police osiguranja života i imovine. Što je iznos kredita manji, to je u pravilu potrebno i manje instrumenata osiguranja
Vidi: “kredit”, “kreditna sposobnost”.

INTERNET BANKARSTVO je bankovni servis koji korisniku omogućuje obavljanje i pregled financijskih transakcija i uvid u stanja računa otvorenih u banci putem Interneta u vrijeme kada korisniku to najbolje odgovara, neovisno od radnom vremenu banke i sa svakog mjesta na svijetu. Potrebno je samo osobno računalo s pristupom na Internet. Banka Korisniku dostavlja korisničko ime, zaporku i TAN karticu (tablica slučajnih brojeva za identifikaciju korisnika) ili neki drugi sigurnosni uređaj koji su nužni za identifikaciju i korištenje.
Vidi: “Token”.

INVESTICIJSKI FONDOVI su financijska imovina kojom upravlja Društvo za upravljanje investicijskim fondom. Vlasnici imovine su ulagači koji su uložili svoj novac u investicijski fond. Ulaganjem na tržištu vrijednosnica, investicijski fond nastoji svojim ulagačima ostvariti atraktivne prinose obzirom na vrstu ulaganja. Investicijski fondovi su institucionalni investitori registrirani kao kompanije koji prikupljaju novčana sredstva široke javnosti obično individualnih investitora i plasiraju ih u dugoročne ponekad i kratkoročne investicije. Imovina fonda je odvojena od imovine društva za upravljanje investicijskim fondovima. Za svoje usluge organiziranja fond uzima naknadu za upravljanje fonda. Razlikujemo otvorene i zatvorene investicijske fondove.

UDJEL U FONDU predstavlja vlasništvo u imovini fonda koje se stječe kupnjom, odnosno investiranjem u fond, a dokazuje se Dokumentom o vlasništvu udjela.

OTVORENI INVESTICIJSKI FOND – investicijski fond koji prikuplja sredstva brojnih ulagača i ulaže ih u različite financijske instrumente. Otvoreni investicijski fondovi imaju promjenjiv broj udjela – ulaganjem u fond broj udjela se povećava kako i veličina fonda. Na zahtjev vlasnika udjela fond je dužan otkupiti udjele. Investicijski fond može se usporediti s velikom posudom koja sadrži različite vrijednosne papire (dionice, obveznice, novčane depozite). Kupnjom udjela u investicijskom fondu ulagač posredno postaje vlasnikom dijela svih vrijednosnih papira sadržanih u fondu.?

ZATVORENI INVESTICIJSKI FOND – izdaje i prodaje udjele u relativno kratkom i vremenski ograničenom razdoblju po odgovarajućoj ponuđenoj cijeni. Broj udjela je točno utvrđen i zatvoreni fond, za razliku od otvorenog, ponovno ne otkupljuje udjele već se dionicama fonda trguje na burzi.

Ujedno razlikujemo investicijske fondove s obzirom na strategiju ulaganja i visinu rizika ulaganja:

- **novčani** – fond koji ulaže u vrijednosne papire kratkog dospijeca i depozite kod banaka (niski očekivani prinos s malom razinom rizika)
- **obveznički** – ulaganje imovine fonda u obveznice i druge obvezničke fondove (minimalni rizik i nešto veći prinosi)
- **mješoviti** – fond koji podjednako ulaže u dionice i obveznice i karakterizira ga srednji očekivani prinos i srednji rizik ulaganja
- **dionički** – fond čiji se portfelj svojim najvećim dijelom uglavnom sastoji od dionica i koji karakterizira visok očekivani prinos, ali i viši rizik ulaganja

Neki fondovi nose fiksni prinos, ali većina njih ne, odn. vrijednost udjela u fondovima ovisi o uspješnosti njihovog upravljanja.

Vidi: “burza”, “broker”, “dionica”, “dionički indeks”, “obveznica” i dr.

IZVADAK IZ ZEMLJIŠNE KNJIGE, grunтовni izvadak ili izvadak iz knjige položenih ugovora je dokument kojim osoba dokazuje pravo vlasništva na nekretninom.

Ovaj dokument sastoji se iz 3 dijela:

A – posjedovnica (popisni list) – navodi se zemljište od kojeg se sastoji zemljišno - knjižno tijelo u vrijeme kada je sačinjen izvadak (kuća)

AII – navedeni su posebni dijelovi nekretnine (soba, kuhinja predsoblje i sl.)

B – vlasnički list (vlastovnica) – unosi se sadašnji vlasnik s ograničenjima kojima je podvrgnut glede slobodnog upravljanja ili raspolaganja zk. tijekom ili suvlasničkim dijelom

c – teretni list (teretovnica) – upisuju se svi tereti s kojima je opterećen zk. (osobe uvedene u C teretnom listu s pravom doživotnog uživanja nemaju pravo raspolaganja tom nekretninom).

Vidi: “kredit” > “hipotekarni kredit”, “kreditna sposobnost”, “instrumenti osiguranja kredita”.

KAMATA – iznos koji zajmoprimac plaća zajmodavcu za korištenje novca. Kamata je cijena uporabe tuđih novčanih sredstava, odnosno cijena najma novca. To je svota novca koju je korisnik novca obavezan platiti za cijelo vrijeme korištenja novca - obično se iskazuje kao godišnja kamata. Izračunava se u postotku od iznosa pozajmljene vrijednosti.

Aktivna kamata je kamata koju banka obračunava i naplaćuje na kredite.

Pasivna kamata je kamata koji Banka plaća klijentu na položene novčane depozite (štedne uloge, oročenja).

KAMATNA STOPA (KAMATNJAK) je stopa prema kojoj se obračunavaju kamate na posuđeni novac, odnosno je postotak duga što dužnik treba platiti vjerovniku kao kamatu. Izražava se u postotku na bazi od godine dana.

Fiksna kamatna stopa je stopa koja je fiksirana na ugovoreni rok i ne ovisi o tržišnim okolnostima.

Promjenjiva kamatna stopa mijenja se ovisno o promjenama tržišnih čimbenika inflacije i očekivanja.

Zatezna kamata – kamatna stopa na dug koji nije podmiren u predviđenom roku. Visina zatezne kamatne stope ne smije biti veća od najveće zakonom propisane zatezne kamate.

Interkalarna kamata je dio ukupne redovne kamate koju korisnik kredita plaća banci za dane korištenja kredita, od dana isplate kredita do dana kada se kredit stavlja u otplatu. Visina interkalarne kamate obično je jednaka redovitoj kamatnoj stopi. Iznos obračunate interkalarne kamate plaća se jednokratno pri korištenju kredita.

Npr. ako se kredit isplaćuje 10-og u mjesecu, interkalarna kamata se plaća za 20 dana, a ako se kredit isplaćuje 25-og, interkalarna kamata se plaća samo za 5 dana.

Vidi: “kredit”, “kreditna sposobnost”, “efektivna kamatna stopa (EKS)” i “realna godišnja kamatna stopa (RGKS)”.

KREDIT je ustupanje određene svote novčanih sredstava od strane financijske organizacije kao kreditora (banke) nekoj osobi uz obvezu da mu ih vrati u dogovorenom roku i plati pripadajuću kamatu.

Uobičajena podjela kredita:

- **namjenski** – točno određena namjena korištenja sredstava (stambeni, auto kredit, poljoprivredni, potrošački)
- **nenamjenski** – nije određena namjena korištenja sredstava
 - **gotovinski kredit**
 - **hipotekarni kredit** je dugoročni kredit što ga banka i druge specijalizirane financijske ustanove odobravaju građanima i poduzećima na osnovi pokrića u nekretninama (vidjeti “izvadak iz zemljišne knjige”). Sigurnost vraćanja nije u bonitetu dužnika već u vrijednosti nekretnine.
 - **lombardni kredit** je kredit koji se odobrava temeljem zaloga neke vrijednosti poput novčanog depozita, dionica, obveznica, udjela u investicijskim fondovima, police životnog osiguranja i slično pri čemu korisnik kredita zadržava vlasništvo nad dobrom koje se daje u залог. Kredit se odobrava u određenom postotku procijenjene vrijednosti zaloga, a kod odobravanja kredita, ne utvrđuje se kreditna sposobnost klijenta jer je opisani залог jedini instrument osiguranja naplate potraživanja.

KREDITNA SPOSOBNOST je sposobnost vraćanja kredita ili izvršenja novčane obveze od strane tražitelja kredita u skladu sa uvjetima iz ugovora o kreditu u pogledu iznosa i rokova. Ocjena kreditne sposobnosti je osnova za odobravanje svakog kredita i njen obavezan postupak.

Vidi: “bonitet”.

KONVERZIJA DEVIZA je zamjena jedne vrste deviza (valute) u drugu ako su valute međusobno konvertibilne. Konverziju deviza mogu obavljati banke, konverziju efektivnog stranog novca mogu obavljati mjenjačnice.

Vidi: “valuta”, “valutna klauzula”.

TEČAJ je cijena koja se formira ponudom i potražnjom vrijednosnih papir i deviza.

Devizni tečaj je cijena domaćeg novca izražena u stranom novcu, odnosno stranog novca izraženog u domaćem novcu.

Kupovni tečaj je tečaj po kojem banke kupuju valutu.

Prodajni tečaj je tečaj po kojem banke prodaju valutu.

KARTICE su instrument bezgotovinskog plaćanja, obično plastične izvedbe, koje se izdaju vlasnicima računa, kako bi svojim sredstvima i na različite načine, mogli raspolagati neovisno o radnom vremenu poslovnice banke. Temelj izdavanja kartice je pokriće na računu, odobreni kredit ili bonitet korisnika kartice. Napretkom tehnologije mijenja se i nadopunjuje namjena i upotreba ovakvih kartica. Po trenutku podmirenja obveza po kartici možemo ih podijeliti na:

Pre-paid – kartica koja se koristiti za kupnju dobara i usluga ili podizanje gotovine, a na sebi ima određena novčana sredstva. Ključnik ju dobiva od određenih institucija ili kupuje i unaprijed plaća njihovu vrijednost koja može biti uvećana za određenu naknadu. Dakle, račun korisnika se tereti prije nego je transakcija učinjena, a sredstva se troše u budućnosti.

Debitne kartice – debitnom karticom ključnik može podizati gotovinu na bankomatu ili plaćati robe i usluge u trgovačko-uslužnoj mreži, pri čemu se za učinjeni trošak ili iznos podignute gotovine račun tereti odmah u trenutku obavljanja transakcije, uz uvjet da na računu postoji pokriće. Pokriće na računu uključuje i iznos neiskorištenog dopuštenog prekoračenja. Za razliku od kreditne kartice obavlja s već postojećeg računa s pokrićem.

Kreditne kartice – karakterizira ih odgođeno plaćanje, a dijele se na:

Standardne kreditne kartice gdje korisnik jednom mjesečno podmiruje ukupan dug načinjen prošlog mjeseca.

Revolving kreditne kartice koje predstavljaju kartice s odobrenim osobnim limitom potrošnje, odnosno tzv. "samoobnavljajućim" kreditom koji se korištenjem kreditne kartice smanjuje dok se otplatom kredita obnavlja do visine odobrenog limita. Ključnik sukladno svojim željama sam odlučuje o iznosu kredita koji će koristiti, o načinu te o tempu vraćanja kredita.

Vidi "PIN", "EFT POS".

LEASING je poseban oblik financiranja vozila, opreme, pokretnina, nekretnina kojem je osnovna značajka koristiti, a ne biti vlasnikom. Ovisno o ugovornim odredbama može imati obilježja najma ili kupoprodaje, pa prema tome razlikujemo dva tipa leasinga: operativni i financijski. Razlikuju su po stjecanju vlasništva nad predmetom leasinga, uvjetima odobravanja i načinu obračuna troškova najma te poreznom tretmanu. Osnovna karakteristika **operativnog leasinga** je najam predmeta leasinga, što znači da korisnik nije vlasnik predmeta leasinga već za njegovo korištenje plaća (pravni i ekonomski vlasnik objekta leasinga je najmodavac) mjesečnu naknadu. **Financijski leasing** je oblik financiranja gdje korisnik ne plaća najam predmeta leasinga već mjesečnu ratu. Kod ovog oblika pravni vlasnik objekta leasinga je davatelj leasinga, a ekonomski vlasnik je korisnik leasinga.

MJENICA je vrijednosni papir kojim je izražena obveza isplate određene svote novca, izdan u zakonski propisanom obliku. Bitni sastojci mjenice određeni su Zakonom o mjenici (NN – 4/94), i papir kojem nedostaje makar jedan od tih sastojaka u trenutku izdavanja ne može se uzeti kao mjenica. S obzirom na broj osoba postoje dvije vrste mjenica: trasirana mjenica i vlastita mjenica. S obzirom na način određivanja dospijuća mjenične obveze postoje mjenica a dato, mjenica na određeno vrijeme od izdanja, mjenica na određeno vrijeme od viđenja i mjenica po viđenju.

Vidi: "instrumenti osiguranja kredita", "vrijednosnice", "zadužnica" i dr.

OBVEZNICA je dugoročni dužnički vrijednosni papir. Instrument duga koji obvezuje izdavatelja da plati imaoću vrijednosnice pripadajuću kamatu i glavnici prije ili po dospijecu. Najviše ih izdaje država, banke, općine i veća poduzeća. Kada ih izdaju poduzeća to su korporativne obveznice. Pripadaju u skupinu manje rizičnih vrijednosnih papira, ovisno o bonitetu izdavatelja. Vidi: "broker", "dionica", "dionički indeks", "investicijski fondovi", "vrijednosnice" i dr.

POČEK je odgoda plaćanja tj. razdoblje od početka korištenja kredita do prijenosa kredita u otplatu. Za vrijeme početka otplata kredita miruje, a plaća se samo kamata. Također se naziva i "grace period" (engleski - "razdoblje"):

Vidi: "kredit", "kamatna stopa"

PIN (Personal Identification Number) je osobni identifikacijski broj korisnika kartice i služi za kompjutersku identifikaciju korisnika u sistemu kartičnog poslovanja. Ovo je tajni broj poznat samo ključniku.

PREMIJSKA ŠTEDNJA je oročena štednja kod koje banka ključniku po isteku oročenja, osim redovne kamate, isplaćuje i dodatnu premiju na iznos ukupno obračunate redovne kamate. Postotak premije ovisi o roku oročenja pa što je rok oročenja duži, to je i premija na kamatu veća.

REALNA GODIŠNJA KAMATNA STOPA (RGKS) – Realna godišnja kamatna stopa zapravo je isto što i efektivna kamatna stopa (EKS) tj. formula za izračun je **identična**.

Razlika je u nazivu, i u tome tko je Odluku donio i na koga se one odnose:

"Odluku o jedinstvenom iskazivanju efektivne kamatne stope na kredite i depozite" donijela je Hrvatska narodna banka. Odluka se primjenjuje na poslovanje banaka, štedionica i stambenih štedionica. Vidjeti "efektivna kamatna stopa".

"Odluku o jedinstvenoj metodi izražavanja realne godišnje kamatne stope na potrošačke kredite" donijelo je Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva i odnosi se na sve zajmodavce koji nude potrošačke kredite u RH, uključujući i banke.

SOLEMNIZACIJA UGOVORA je postupak potvrde ugovora kod javnog bilježnika kod kojeg javni bilježnik provjerava da li ugovor odgovara propisanoj formi te objašnjava sudionicima u kreditu smisao i posljedice tog pravnog posla. Po tome se solemnizacija ugovora uvelike razlikuje od javnobilježničke ovjere potpisa na ugovoru. Kod ovjere potpisa, javni bilježnik samo potvrđuje da je sudionik u kreditu osobno potpisao ugovore i pritom ne pojašnjava sudionicima u kreditu sadržaj ugovora. Solemnizacijom ugovor dobiva snagu javnobilježničkog akta, ima snagu prvostupanjske presude, odnosno ima snagu sudskog rješenja o ovrši.

SUDUŽNIK i **JAMAC** su osobe koje zajedno s korisnikom kredita solidarno jamče banci za redovitu otplatu te daju suglasnost da u slučaju neredovite otplate kredita, banka može od njih naplatiti svoja potraživanja. Sudužnik pojačava kreditnu sposobnost korisnika kredita, dok jamac ne.

Vidi: "kredit", "kreditna sposobnost"

TABULARNA IZJAVA – klauzula koja dopušta kupcu bezuvjetnu uknjižbu prava vlasništva u zemljišnim knjigama

TEČAJ – vidi "konverzija deviza".

TEKUĆI RAČUN – poslovni račun građana, otvoren u banci za primanje uplata i obavljanje isplata u granicama sredstava na računu. Sredstva se na tekući račun slijevaju uplatama gotovine, žiro-doznakama, naplatama vrijednosnih papira i stavljanjem kredita u tečaj. Korisnik tekućeg računa može ući u dugovni saldo do visine odobrenog kredita u nas poznato kao "dopušteno prekoračenje".

Vidi: "kartice" ► "debitne kartice", "dopušteno prekoračenje".

TOKEN je sigurnosni uređaj koji se koristi za identifikaciju korisnika prilikom prijave u sustav Internet bankarstva za građane (generiranjem jednokratnih zaporki) te za digitalno potpisivanje (autorizaciju) financijskih transakcija. Token je zaštićen PIN-om, kako bi se onemogućilo njegovo neovlašteno korištenje.

Vidi: "Internet bankarstvo", "PIN".

UGOVOR O NOVČANOM DEPOZITU je sklopljen kada se banka obvezala primiti, a deponent položiti kod banke određeni novčani iznos. Ovim ugovorom banka stječe pravo raspolagati deponiranim novcem i dužna je vratiti ga prema uvjetima predviđenim u ugovoru. Na temelju ugovora o novčanom depozitu banka otvara račun u korist i na teret kojeg upisuje sva potraživanja i dugovanja koja proizađu iz poslova s deponentom ili za njegov račun s trećim. Novčani depozit može biti po viđenju ili oročen, s otkaznim rokom i bez otkaznog roka, s posebnom namjenom i bez namjene. Ako nije suprotno ugovoreno, smatra se da je račun novčanog depozita po viđenju te deponent računa ima pravo raspolagati dijelom ili cijelim saldom u svakom trenutku. Banka plaća kamatu na sredstva koja su kod nje deponirana, ako zakonom nije drugačije određeno. Visina kamate utvrđuje se ugovorom o deponiranju sredstava.

Vidi: "deponent", "depozit".

VALUTA je riječ koja označava novčanu jedinicu neke zemlje (sredstvo plaćanja u toj zemlji - domicilna valuta).

Vidi: "tečaj".

VALUTNA KLAUZULA – vrsta zaštitne klauzule kojom se ugovorene strane u različitim oblicima međunarodne ekonomske suradnje zaštićuju od valutnog rizika uvjetovanog promjenom vrijednosti novca. Pod pojmom kredita uz valutnu klauzulu podrazumijevaju se oni krediti koji su izraženi u stranoj valuti, a korištenje i povrat kredita obavlja se u domaćoj valuti, obračunato prema važećem tečaju na dan transakcije. Promjena tečajeva stranih valuta za koje je vezana valutna klauzula (npr. EUR, CHF ili USD) utječe na promjenu iznosa povrata kredita (glavnice, kamate, naknade...) u kunama.

VINKULACIJA POLICE OSIGURANJA (životne ili nekretnine) je ustupanje prava na isplatu svote osiguranja u korist banke, u slučaju nastanka štete, odnosno osiguranog slučaja. To znači da će osiguravajuće društvo; ako se dogodi osiguran slučaj, svotu osiguranja isplatiti banci umjesto osiguraniku ili ugovaratelju osiguranja. Vinkulacija police osiguranja radi se samo u slučaju kada je policia osiguranja instrument osiguranja naplate kredita.

Vidi: "kredit", "kreditna sposobnost", "instrumenti osiguranja kredita".

VRIJEDNOSNICE (VRIJEDNOSNI PAPIRI) – su isprave o imovinskom pravu čije je ostvarenje vezano uz posjedovanje isprave. Mogu biti novčana ili realna tražbina prema izdavatelju (emitentu) vrijednosnih papira. U užem smislu to su papiri koji čine instrumente dugoročnog financiranja poslovanja poduzeća i drugih pravnih osoba: dionice i obveznice. Nastali su prije više stoljeća kad se javila potreba točnog određenja imovinskih vrijednosti te njihova sigurnog i komotnog prenošenja.

Vidi: "broker", "burza vrijednosnih papira", "dionica", "investicijski fondovi" i dr.

ZADUŽNICA odnosno **IZJAVA O ZAPLJENI RAČUNA** jedan je od instrumenata osiguranja naplate potraživanja. To je isprava kojom korisnik kredita, sudužnik ili jamac daju suglasnost banci da zbog naplate potraživanja može plijeniti sredstva po svim njihovim računima koje imaju otvorene u bilo kojoj financijskoj instituciji. Ovjerena od strane javnog bilježnika dobiva snagu rješenja o ovrsi, što znači da temeljem iste može se ići odmah na naplatu.
Vidi: "vrijednosnice", "mjenica", "instrumenti osiguranja kredita".

ŽIRO RAČUN je račun preko kojeg vlasnik računa plaća svoje obveze i preko kojeg naplaćuje svoja potraživanja. Saldo žiroračuna mora uvijek biti aktivan (vlasnik može raspolagati samo sredstvima s potražne strane računa). Prema zakonodavstvu nekih zemalja pravne i/ili fizičke osobe mogu imati samo jedan žiroračun. Pravne osobe (poduzeća, ostale organizacije) otvaraju ga kod organizacijske jedinice svog područja. Ako po žiroračunu pravnih osoba postoje nepodmirene obveze i plaćanja, žiroračun se može blokirati sudskom odlukom ili upravnim postupcima. Fizičke osobe (građani) otvaraju svoje žiroračune kod banaka i podliježu nadzoru po osnovi obveza građana. (U novije vrijeme, neke banke dozvoljavaju korištenje okvirnog kredita po žiro računu na određeni rok. Po svojoj funkciji, takav je kredit vrlo sličan dozvoljenom (dopuštenom) prekoračenju na tekućem računu.)
Vidi: "dopušteno prekoračenje".